

## Retningslinjer om ledertrening

*Jf. § 6-4-2 og § 4-3 i Norges speiderforbunds lover*

### Virkeområde for disse retningslinjene

Retningslinjene tar for seg:

- Definisjoner
- Ledertreningens mål og metoder
- Ledertrenere
- Ansvarsfordeling i forbindelse med ledertreningen
- Sammensetning av kursstaber
- Kursbeskrivelser
- Vedlegg: Benevnelser i ledertreningen, kvalifikasjonskrav, oppgaver og oppnevning

### Definisjoner

#### Ledertrening og lederutvikling

*Ledertrening* er den organiserte, systematiske og formelle lederopplæringen i Norges speiderforbund og er en del av den helhetlige lederutviklingen. Ledertreningen består av:

- patruljeførerkurs
- opplæring for nye frivillige
- grunntrening
- videregående trening
- emne- og fordypningskurs på gruppe-, krets-, korps- og nasjonalt nivå

*Lederutvikling* er den uorganiserte faglige og personlige utviklingen som skjer blant annet gjennom at medlemmer tilbys passende utfordringer, inkluderes i planleggings-, beslutnings- og utviklingsprosesser og gis muligheter til å utvikle sine kunnskaper, ferdigheter, evner og holdninger gjennom oppgaver og ansvar.

#### Ledere

Med *ledere* i denne sammenheng menes alle som utfører ledelsesoppgaver i organisasjonen, blant annet patruljeførere og -assistenter, ledere på enhets- og gruppenivå og prosjektledere.

#### Ledertrenere

En *godkjent ledertrener*, ofte omtalt som bare *ledertrener*, er en leder som har fullført grunntreningen og bestått Ledertrenerkurset eller har blitt godkjent basert på tilsvarende realkompetanse.

En oppnevnt ledertrener er en godkjent ledertrener som er oppnevnt av kretsen eller korpsen.

#### Kursleder, kursansvarlig, kursveileder og kursstab

Kursleder er den som leder kursstaben gjennom planleggingen, gjennomføringen og evalueringen av kurset.

*Kursansvarlig* er den som har det overordnede ansvaret for å sikre at kurset gjennomføres i tråd med gjeldende kursplan, retningslinjer for ledertrening og prinsipper for speiderledelse og prosjektmetoden.

Kursleder og kursansvarlig vil i de fleste tilfeller være samme person.

*Kursveileder* er ledertrener eller annen erfaren og interessert leder som er medlem av kursstaben.

*Kursstab* er de som planlegger, gjennomfører og evaluerer kurset sammen, dvs. kursleder og kursveiledere. I tillegg kan et kurs ha egen teknisk stab.

## **Ledertreningens mål og metoder**

Ledertreningens overordnede mål er å bidra til god speiding gjennom å hjelpe ledere til å utøve speiderledelse. Det betyr at alle ledere i Norges speiderforbund skal

- oppleve prinsippene for speiderledelse og bli i stand til å bruke dem i speiderarbeidet
- forstå hvordan speidingens mål og arbeidsmetoder bidrar til speidernes utvikling

Dette oppnås helt konkret ved at deltakere i ledertreningen

- tilegner seg:
  - kunnskap om og erfaringer med speidermetoden
  - kunnskap om speidingens verdigrunnlag, lover og retningslinjer
  - kunnskap om speiderprogrammet og bruken av det
  - kunnskap om og erfaringer med veiledning som metode
  - nødvendige speiderferdigheter
- får felles forståelse for forbundets formål og verdier
- får inspirasjon og oppleve fellesskap og samspill med andre ledere og i trygge omgivelser
- får mulighet til egenutvikling og få hjelp til å ta ansvar for denne
- blir kjent med krav og forventninger til den enkelte leder, og hva organisasjonen kan tilby sine ledere

Ledertreningens grunnleggende arbeidsmetoder er veiledning og speidermetoden.

## **Ledertrenere**

### **Ledertrenerens rolle**

En ledertrener skal:

- veilede medlemmer i deres utvikling som ledere
- delta i kursstaber som planlegger, gjennomfører og evaluerer kurs i Norges speiderforbund
- veilede grupper og kretser i planlegging, gjennomføring og evaluering av deres arbeid
- inngå i kretsens/korpsets ledertreningspatrulje

### **Opplæring av ledertrenere**

Norges speiderforbund tilbyr opplæring for ledertrenere som består av:

- Ledertrenerkurset som skal gjøre ledertrenere i stand til å lede Norges speiderforbunds kurs innenfor grunntreningen
- Praktisk trening i stab for alle kurs i Norges speiderforbund
- Annen kompetanseutvikling, blant annet gjennom deltakelse på forbundets arrangement for ledertrenere

Ledertreneropplæringen skal gi innsikt i:

- Norges speiderforbunds formål og verdigrunnlag
- ledertreningen og viktige ledelsesprinsipper
- bruk av speidermetoden og speiderprogrammet
- formidling av holdninger og kunnskaper
- bruk av prosjektmetoden som planleggingsverktøy
- hvordan en utnytter ressurser hos kursstab og deltakere
- tilbud om kontinuerlig videreutvikling
- alle sider ved gjennomføring av kurs

### **Godkjenning og oppnevning av ledertrenere**

Man blir ledertrener/ godkjent ledertrener etter å ha fullført grunntreningen og bestått Ledertrenerkurset. Komite speiding kan i spesielle tilfeller godkjenne en ledertrener basert på tilsvarende realkompetanse.

Kretsen eller korpset skal oppnevne godkjente ledertrenere som ønsker å bidra til gjennomføring av ledertreningen i kretsen/korpset. Oppnevnte ledertrenere har ansvar for gjennomføringen av kretsens lederopplæring og kan være medlem av stab på nasjonale kurs. Komite speiding kan i spesielle tilfeller oppnevne ledertrenere som ikke har fullført grunntreningen/Ledertrenerkurset.

En oppnevnt ledertrener kan oppnevnes på nytt ved periodens slutt.

### **Ansvarsfordeling i forbindelse med ledertreningen**

Forbundet har ansvar for å legge til rette for at gruppene og kretsene og ev. korpseene kan gjennomføre sine oppgaver innen ledertrening ved å:

- tilby videregående ledertrening: Ledertrenerkurset og Trekløver-Gilwell-kurset
- vedlikeholde og utvikle kursplaner og opplæringstilbudet generelt
- inspirere og bistå kretsene og ev. korpseene med ledertrening
- være ansvarlig for opplæring av ledertrenere
- • holde ledertrenere orientert om aktuelle saker og utvikling innen ledertreningen i Norges speiderforbund
- arrangere samlinger for ledertrenere til videre trening og oppfølging, samt faglig påfyll og nettverksbygging
- utarbeide materiell for kretsens og korpseenes oppgaver innen ledertrening
- legge til rette for registrering av deltakelse på kurs i medlemssystemet
- følge opp at kretser og korps har oppnevnt sine ledertrenere
- forplikte seg til å holde kurs for utdanning av og samlinger for ledertrenere

Kretsen ivaretar ledertreningen i tråd med Norges speiderforbunds lover ved å:

- finne og sende deltakere fra kretsen til ledertrenerkurset
- oppnevne kretsens ledertrenere for 2 år av gangen samt en ledertreneransvarlig i kretsen og legge dem inn med tilsvarende roller i medlemssystemet
- ha oversikt over opplæringsbehovet til lederne i kretsen og legge til rette for at relevant ledertrening tilbys, eventuelt i samarbeid med andre kretser (ev korps)
- sikre at kretsens medlemmer får tilbud om peffkurs, ledersamtalen og kurs i grunntreningen
- motivere gruppene til å sende medlemmer på kurs og bevisstgjøre dem på deres ansvar
- legge til rette for at det finnes en ledertreningspatrulje i kretsen som organiserer seg selv og består av alle ledertrenere og kursveiledere under opplæring i kretsen
- ha et aktivt samarbeid mellom ledertrenerpatruljen og kretsstyret
- være ansvarlig for å gi sine ledertrenere nødvendig informasjon og tilrettelegge for at de kan delta på samlinger for faglig påfyll og nettverksbygging
- sørge for at informasjon om kurs i kretsen gjøres tilgjengelig i kretsens og eventuelt forbundets kanaler
- benytte medlemssystemet for påmelding til kurs og registrering av fullførte kurs

Hvis korps har ledertrening og egne ledertrenere, skal det skje med tilsvarende struktur og ansvarsfordeling som for kretser.

Gruppa har ansvar for å:

- rekruttere nye ledere og motivere og hjelpe dem i deres arbeid
- oppfordre sine ledere til å delta i relevant/påkrevd opplæring
- tilby opplærings- og øvelsesarenaer der ledere kan utvikle sine kunnskaper, ferdigheter, evner og holdninger

### **Sammensetning av kursstaber**

Kurs i ledertreningen, med unntak av emne- og fordypningskurs, skal som hovedregel holdes av godkjente ledertrenere. Hvis dette ikke er mulig, skal det oppnevnes en annen kursansvarlig som er en godkjent ledertrener.

Det stilles spesielle krav til sammensetning av kursstaber for enkelte kurs, spesielt på nasjonalt nivå. Relevant faglig kompetanse kan være nødvendig for å være kursleder eller

veileder på enkelte emne- og fordypningskurs, for eksempel friluftskurs og sjøspeiderkurs. Det kan også stilles krav til tidligere erfaring med tilsvarende kurs. Kursleder for Ledertrenerkurset og Trekløver-Gilwell kurset bør for eksempel ha vært med i stab på tilsvarende kurs i nær fortid.

For å sikre rekruttering til ledertreningsmiljøet er det viktig å ha med uerfarne medlemmer i kursstaben, både nyutdannede ledertrenere og ledere uten formell kompetanse. På denne måten kan potensielle nye ledertrenere få erfaring i kursstab før de deltar på Ledertrenerkurset.

Se vedlagt tabell for komplett oversikt over benevnelser, kvalifikasjonskrav, oppgaver og oppnevningstid og -ansvar i forbindelse med ledertreningen.

### **Kursbeskrivelser**

Kursbeskrivelser for grunntreningen, patruljeførerkursene, Ledertrenerkurset og Trekløver-Gilwell-kurset godkjennes gjennom vedtak i Komite speiding.

Godkjenning av kursbeskrivelser for emne- og fordypningskurs på nasjonalt nivå kan delegeres til forbundets faglige nettverk eller forbundskontoret.

Kursbeskrivelser for andre kurs, som er utarbeidet og holdt i grupper, kretser og korps, trenger ikke formell godkjenning.

Retningslinjer for ledertrening vedtatt av Speiderstyret februar 2011

Endret av Speiderstyret 22. september 2015

Endret av Speiderstyret i 2021

Sist endret av Speiderstyret 12. februar 2023

(Navnet er samtidig endret til Retningslinjer for speiderledelse)

Sist endret av Speiderstyret 12. juni 2026

(Navnet er samtidig endret til Retningslinjer om ledertrening)

## Benevnelser i ledertreningen, kvalifikasjonskrav, oppgaver og oppnevning

### Krets-/korpsnivå

| Benevnelse                                                                                     | Kvalifikasjonskrav                                                                               | Oppnevningstid       | Oppgaver                                                                                                                                                                                                                         | Oppnevnes av                                                                  | Oppdragsgiver         |
|------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------|-----------------------|
| Oppnevnt ledertrener                                                                           | Være godkjent ledertrener eller ha tilsvarende realkompetanse                                    | To år                | Delta aktivt i ledertreningspatruljen og i kursvirksomheten i krets(er)/korps. Veilede grupper/kretser og speiderledere/speidere i deres utvikling. Delta på forbundets samlinger for faglig oppdatering og erfaringsutveksling. | Krets-/korpsstyre                                                             | Krets(er) eller korps |
| Kursleder for lokale/regionale kurs i grunntrening en og emne- og fordypningskurs              | Bør være godkjent og oppnevnt ledertrener. Har vært deltaker eller veileder på tilsvarende kurs. | Ett eller flere kurs | Veilede kursstaben og lede arbeidet med planleggingen, gjennomføringen og evalueringen av kurs i grunntreningen eller emnekurs/fordypningskurs på krets-/korpsnivå. Delta på relevante samlinger.                                | Kretsstyre(r) eller korpsstyre eller ledertreningspatruljen i kretsen/korpset | Krets(er) eller korps |
| Kursansvarlig for lokale/regionale/nasjonale kurs i grunntreningen og emne- og fordypningskurs | Være godkjent og oppnevnt ledertrener. Har vært deltaker eller veileder på tilsvarende kurs.     | Ett eller flere kurs | Sikre at kurset gjennomføres i tråd med gjeldende prinsipper og føringer.                                                                                                                                                        | Kretsstyre(r) eller korpsstyre eller ledertreningspatruljen i kretsen/korpset | Krets(er) eller korps |
| Veileder på lokale/regionale kurs i grunntreningen                                             | Deltatt på tilsvarende kurs og har relevant erfaring som speiderleder.                           | Ett kurs av gangen   | Delta i planleggingen, gjennomføringen og evalueringen av kurs i grunntreningen eller emnekurs/fordypningskurs på krets-/korpsnivå. Delta på relevante samlinger.                                                                | Kursleder                                                                     | Krets(er) eller korps |

|                                                            |                                                                                                                                       |                      |                                                                                                                                                                |                                                                  |                       |
|------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------|-----------------------|
|                                                            |                                                                                                                                       |                      |                                                                                                                                                                |                                                                  |                       |
| Kursleder for patruljeførerkurs                            | Har fått opplæring i gjennomføring av peffkurs og enten har deltatt på tilsvarende kurs eller har relevant erfaring som speiderleder. | Ett eller flere kurs | Veilede kursstaben og lede arbeidet med planleggingen, gjennomføringen og evalueringen av patruljeførerkurs på krets-/korpsnivå. Delta på relevante samlinger. | Krets-/korpsstyre eller ledertreningspatruljen i kretsen/korpset | Krets eller korps     |
| Veileder på patruljeførerkursene                           | Har deltatt på tilsvarende kurs eller har relevant erfaring som speiderleder.                                                         | Ett kurs av gangen   | Delta i planleggingen, gjennomføringen og evalueringen av patruljeførerkurset. Delta på relevante samlinger.                                                   | Kursleder                                                        | Krets eller korps     |
| Patruljefører for ledertreningspatruljen i kretsen/korpset | Være godkjent ledertrener                                                                                                             | To år                | Koordinere arbeidet i patruljen. Aktivt samarbeide med krets-/korpsstyret.                                                                                     | Kretsstyre(r) eller korpsstyre                                   | Krets(er) eller korps |
| Medlem av ledertreningspatruljen i kretsen/korpset         | Interesse for ledertrening                                                                                                            | Ingen                | Delta i samlinger i patruljen og bidra i gjennomføringen av kurs i kretsen/korpset. Være med i nettverket for ledertrening.                                    | Ingen                                                            | Krets(er) eller korps |

## Nasjonalt nivå

| Benevnelse                                       | Kvalifikasjonskrav                                                                     | Oppnevningstid     | Oppgaver                                                                                                                                                                           | Oppnevnes av                                                      | Oppdragsgiver                                            |
|--------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------|--------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------|
| Medlem av nettverk for ledertrening              | Interesse for ledertrening                                                             | Ingen              | Holde seg orientert om hva som skjer i nettverket.                                                                                                                                 | Ingen                                                             | Ingen                                                    |
| Godkjent ledertrener                             | Gjennomført grunntreningen og Ledertrenerkurset (LTK) eller tilsvarende realkompetanse | Ingen              | Tilgjengelig for ledertreningsoppgaver på lokalt/regionalt/nasjonalt nivå                                                                                                          | Kursleder på<br>Ledertrenerkurset<br><br>eller<br>Komite speiding | Komite speiding                                          |
| Kursleder for nasjonale emne- og fordypningskurs | Deltatt som veileder på kurs eller ha annen relevant kompetanse.                       | Ett kurs av gangen | Veilede kursstaben og lede arbeidet med planleggingen, gjennomføringen og evalueringen av nettverkskurs, emne- og fordypningskurs på nasjonalt nivå. Delta på relevante samlinger. | Komite speiding,<br><br>nettverksledelse                          | Speiderstyret, Komite<br><br>speiding eller nettverk     |
| Veileder på nasjonale emne- og fordypningskurs   | Ha relevant kompetanse.                                                                | Ett kurs av gangen | Delta i planleggingen, gjennomføringen og evalueringen av nettverkskurs, emne- og fordypningskurs på nasjonalt nivå. Delta på relevante samlinger.                                 | Kursleder                                                         | Speiderstyret, Komite speiding, nettverk eller kursleder |

|                                       |                                                                                                |                      |                                                                                                                                                                                                  |                                 |                 |
|---------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------|-----------------|
| Kursleder for Ledertrenerkurset (LTK) | Være godkjent ledertrener og ha vært med i LTK-kursstab. Bør ha gjennomført Trekløver-Gilwell. | Ett eller flere kurs | Veilede kursstaben og lede arbeidet med planleggingen, gjennomføringen og evalueringen av Ledertrenerkurset. Delta på forbundets samlinger for faglig oppdatering og erfaringsutveksling.        | Komite speiding                 | Komite speiding |
| Veileder på Ledertrenerkurset (LTK)   | Gjennomført grunntreningen og Ledertrenerkurset. Bør ha gjennomført Trekløver-Gilwell.         | Ett eller flere kurs | Delta i planleggingen, gjennomføringen og evalueringen av Ledertrenerkurset. Delta på relevante samlinger.                                                                                       | Komite speiding eller kursleder | Komite speiding |
| Kursleder for Trekløver-Gilwell (TG)  | Gjennomført grunntreningen, Trekløver-Gilwell, Ledertrenerkurset og ha vært med i TG-kursstab. | Ett eller flere kurs | Veilede kursstaben og lede arbeidet med planleggingen, gjennomføringen og evalueringen av Trekløver-Gilwell-kurset. Delta på forbundets samlinger for faglig oppdatering og erfaringsutveksling. | Komite speiding                 | Komite speiding |
| Veileder på Trekløver-Gilwell (TG)    | Gjennomført grunntreningen, Trekløver-Gilwell og Ledertrenerkurset                             | Ett eller flere kurs | Delta i planleggingen, gjennomføringen og evalueringen av Trekløver-Gilwell-kurset. Delta på relevante samlinger.                                                                                | Komite speiding eller kursleder | Komite speiding |